

Onderzoek impact ingrijpende gebeurtenissen aanleiding oprichting NVOG-commissie Collegiale Ondersteuning

dr. M.G. van Pampus *perinatoloog, OLVG Oost, Amsterdam*

dr. C.A.I. Stramrood *AIOS, UMCU, Utrecht*

Peer support, zorgverleners als 'second victims', traumatische ervaringen van artsen, burn-out na ingrijpende gebeurtenissen tijdens het werk - het zijn onderwerpen die het afgelopen jaar veelvuldig in de media zijn geweest. In de in 2015 gepubliceerde nieuwe CANMeds competenties staat expliciet vermeld dat artsen in staat zouden moeten zijn te streven naar persoonlijk welbevinden, tevens moet een arts een cultuur promoten waarin collega's in nood effectief herkend en ondersteund worden.¹ Daartoe is een commissie Collegiale Ondersteuning opgericht.

Al eerder toonden de resultaten van de door velen van u ingevulde enquête over 'de impact van ingrijpende gebeurtenissen op de werkvloer' dat NVOG-leden behoefte hebben aan een klankbord na een traumatische ervaring alsmede juridische advisering. In dit artikel wordt beknopt een overzicht gegeven van de verder uitgewerkte resultaten van deze enquête. Vervolgens wordt toegelicht wat de Commissie Collegiale Ondersteuning voor de NVOG leden kan betekenen.

Vragenlijst

In 2014 werden alle 1578 NVOG leden en aspirant leden benaderd om een online vragenlijst in te vullen over de impact van ingrijpende gebeurtenissen op de werkvloer. Met gevalideerde vragenlijsten werd gescreend op traumatisch ervaren gebeurtenissen tijdens het werk en PTSS-symptomen (*Trauma Screening Questionnaire*), en angst en depressie (*Hospital Anxiety and Depression Scale*). Daarnaast werd gevraagd naar ervaring met en mening over opvang na traumatische gebeurtenissen en eventuele persoonlijke gevolgen daarvan. De vragenlijst werd ingevuld door 442 gynaecologen, 184 AIOS, 36 gepensioneerde en 21 niet-praktiserende gynaecologen (*response rate* 46% voor gynaecologen en 48% voor AIOS).

De resultaten van deze enquête zijn tijdens het Gynaecologisch congres in november 2014 gedeeltelijk besproken. Met betrekking tot psychische klachten kan worden geconcludeerd dat 1,5% van alle respondenten klachten heeft, passend bij huidige PTSS, versus 1,3% in de algemene populatie.² De dood van een patiënt is de meest genoemde traumatische ervaring (n=31), gevolgd door ernstige complicaties (n=17) en agressie (n=11). Van de respondenten heeft 6,5% relevante depressieklachten, en 16% scoort boven de

afkapwaarde voor een waarschijnlijke angststoornis. Dat is respectievelijk 2 en 2,5 keer zo veel als in de algemene populatie met hoger inkomen (3% depressie, 6% angst. Drie AIOS zijn significant vaker angstig dan specialisten (21 vs. 15%, p=0,02). Angst en depressie kwamen twee keer zo veel voor bij degenen die een traumatische ervaring op het werk hebben meegemaakt. In tabel 1 worden de percentages per subgroep weergegeven voor traumatische ervaring, angst en depressie.

Daarnaast zijn de belangrijkste conclusies:

- Emotioneel het meest belastend vindt men een diagnose missen (65%), twijfel over de juiste beslissing nemen (45%) en patiënten in levensgevaar (43%).
- 21% van de respondenten heeft ooit voor het medisch tuchtcollege moeten verschijnen, wat geldt voor 2% van de AIOS, 27% van de gynaecologen, 38% van de niet-praktiserenden en 41% van de gepensioneerden.
- 86% is voorstander van een cultuurverandering, en 60% vindt de huidige opvang na ingrijpende gebeurtenissen onvoldoende.
- Wanneer een ingrijpende gebeurtenis heeft plaatsgevonden zou 82% graag praten met directe collega's en 30% met een psycholoog of coach.

Commissie Collegiale Ondersteuning

Uit de enquête kwam duidelijk naar voren dat gynaecologen behoefte hebben aan een klankbord en contact met collega's na het meemaken van (een) ingrijpende gebeurtenis(sen) op de werkvloer en bij tucht- of rechtszaken. Naar aanleiding hiervan ontstond het plan om een NVOG-commissie op te richten die deze behoefte aan ondersteuning kan faciliteren. Betrokken bij de oprichting van deze commissie Collegiale Ondersteuning (Cie CO) zijn afgevaardigden van de koepel kwaliteit (Mariëlle van Pampus), werkgroep psychosomatische obstetrie & gynaecologie (Claire Stramrood), commissie gynaecoloog & maatschappij (Cor de Kroon) en commissie gynaecoloog & recht (Christina Vermeulen-Meiners en Harry Vervest).

Het doel van de commissie is:

1. het bieden van *peer support*, ondersteuning en een luisterend oor na het meemaken van een traumatische gebeurtenis, meerdere ingrijpende gebeurtenissen, chronische overbelasting e.d.;
2. ondersteuning en informatie bij een tuchtzaak,

Tabel 1.

	Totaal n= 672 (%)	Gynaecologen vs. AIOS	Gynaecologen n= 442 (%)	AIOS n= 184 (%)	Niet-praktise- rend n=21 (%)	Gepensioneerd n=36 (%)	NL (hoog) inkomen
Traumatische ervaring	12,7	NS	15,2	7,6	14,3	8,3	-
PTSS (TSQ \geq 6)	1,5	NS	1,8	0,5	0,0	2,8	1,3 [2]
Depressie (HADS-D \geq 8)	6,5	NS	6,9	6,1	5,0	5,6	3,0 [3]
Angst (HADS-A \geq 8)	15,8	p = 0,02	14,7	21,0	10,0	5,6	6,0 [3]

civiele of strafzaak, bijvoorbeeld wat men kan verwachten, waar rekening mee te houden, waar advies in te winnen.

In 2015 is een oproep gedaan met het verzoek aan NVOG-leden om zich aan te melden als lid van de Cie CO als zij collega's zouden willen bijstaan. Hierop hebben 25 gynaecologen gereageerd. De leden van de commissie zijn gynaecologen en AIOS die speciale interesse hebben in juridische kanten van het vak, en leden die speciale interesse hebben in de emotionele kanten van het vak. Zij hebben verschillende profielen (academisch/perifeer, diverse aandachtsgebieden, verspreid door het land, mannen en vrouwen). De leden zijn geen psycholoog, psychiater of jurist. Voor diagnostiek en behandeling van psychische klachten, professionele coaching en juridisch advies dient andersoortige begeleiding ingeroepen te worden. Van de geselecteerde leden van de commissie wordt verwacht dat zij periodiek een training volgen, en geen persoonlijke of zakelijke belangen hebben gerelateerd aan de casus die ze aannemen.

Gynaecologen en AIOS kunnen zich via het besloten gedeelte van de NVOG-website aanmelden als zij behoefte hebben aan contact met een lid van de Cie CO. Deze informatie komt binnen bij het bureau NVOG en wordt uiteraard vertrouwelijk behandeld. Aanvragers kunnen, indien gewenst, aangeven dat specifieke leden van de Cie CO wel of niet worden benaderd. Naar aanleiding van een aanvraag zal een

lid van de Cie CO binnen enkele dagen contact opnemen met de aanvrager voor een of meerdere, liefst *face-to-face*, gesprekken.

Conclusie

Het in 2014 gehouden onderzoek over 'de impact van ingrijpende gebeurtenissen op de werkvloer' toonde aan dat NVOG-leden behoefte hebben aan contact met collega's na het meemaken van een traumatische ervaring op de werkvloer. Mede naar aanleiding hier van is de Commissie Collegiale Ondersteuning opgericht, waarbij gynaecologen en AIOS o.a. *peer support* en een luisterend oor wordt geboden na het meemaken van ingrijpende gebeurtenissen, en ondersteuning en informatie wordt gegeven bij een tucht- of rechtzaak.

Referenties

1. Snell, L., L. Flynn, M. Pauls et al. *Professional*. In: Frank JR, Snell L, Sherbino J, ed. The Draft CanMEDS 2015 Physician Competency Framework - Series IV. Ottawa: The Royal College of Physicians and Surgeons of Canada; 2015 March
2. Vries G.J. de, M. Olf *The lifetime prevalence of traumatic events and posttraumatic stress disorder in the Netherlands*. J Trauma Stress 2009 Aug;22(4):259-67
3. Graaf, R. de, M. ten Have, S. van Dorsselaer *De psychische gezondheid van de Nederlandse bevolking. NEMESIS-2: Opzet en eerste resultaten*. Utrecht: Trimbosinstituut; Netherlands Institute of Mental Health and Addiction; 2010

Contact

Marielle van Pampus, OLVG
e m.g.vanpampus@olvg.nl

O wee

Engerd

Tijdens het maken van echo's kan een zwangere het geluk hebben dat het gezicht van haar foetus duidelijk in beeld komt. De gelaatsuitdrukking is dikwijls een chagrijnige, tenminste, ik heb nog nooit een lachende vrucht gezien. Integendeel, woorden als *alien* en *creep* worden regelmatig gebezigd in mijn spreekkamer. Vandaag is het weer raak. Ik zie op het scherm twee holle ogen en een mond die langzaam opengaat. 'Oh My God', brengt de zwangere uit, 'die moet je 's nachts niet tegenkomen'.

Mieke Kerkhof